

14.9.2026

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen arviointimenettely, arviointiryhmän kokous nro 2

Aika 9.9.2026 klo 12:00–15:00

Paikka Aleksanterinkatu 4–10 nh A217 Vire, Helsinki tai Teams

Osallistujat

Jäsenet kaupunkineuvos Jyrki Myllyvirta, puheenjohtaja
hyvinvointialuejohtaja Tero Järvinen, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
hallitusneuvos Minna-Marja Jokinen, valtiovarainministeriö
erityisasiantuntija Erika Juutinen, sosiaali- ja terveysministeriö
johtava asiantuntija Jaana Määttälä, sisäministeriö
johtava erityisasiantuntija Hanna Viljakainen, valtiovarainministeriö,
arviointiryhmän sihteeri ja pysyvä asiantuntija

Kutsutut asiantuntijat aluehallituksen puheenjohtaja, Lasse Hautala
erityisasiantuntija Janne Härkönen, valtiovarainministeriö
erityisasiantuntija Teemu Riipi, sosiaali- ja terveysministeriö
erityisasiantuntija Hanna Kaunisto, sosiaali- ja terveysministeriö
talousjohtaja Anu Helin, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue,
asiakohdat 2–4 klo 12:08–13:40
talouspäällikkö Heli Hämeenniemi, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue,
asiakohdat 2–4 klo 12:08–13:40
ryhmäpäällikkö Teuvo Ristilä, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue,
asiakohdat 3–4 klo 12:45–13:40
projektipäällikkö Marja Kartimo, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue,
asiakohdat 3–4 klo 12:45–13:40
sosiaalijohtaja Tanja Penninkangas, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue,
asiakohta 5 klo 13:45–14:25

Käsitellyt asiat

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:05 ja totesi osallistujat.

Hyväksyttiin asialista.

Todettiin edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksytyksi sähköpostilla.

2. Uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelmat

Anu Helin esitteli alueella talouden seurannassa ja ennakkoinnissa käytössä olevaa mallia, johon liittyy vuosikellon mukaisten raporttien tuottamisen lisäksi myös koulutusta ja infotilaisuuksia talouteen liittyvistä asioista. Hyvinvointialueella on toteutettu uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelmia (UTV). Näistä ensimmäinen hyväksyttiin syksyllä 2023, toinen keväällä 2024 ja kolmatta ohjelmaa on osittain käsitelty kesällä 2026. Alue esitteli UTV-ohjelmien tavoitteet, toimenpiteet ja toteuman. UTV 2-ohjelman vuoden 2025 säästötavoitteesta 15,0 milj. euroa saavutettiin 13,3 milj. euroa. Vuoden 2026 säästötavoitteesta 27,9 milj. euroa arvioidaan saavutettavan 22,8 milj. euroa. UTV 3-ohjelman operatiiviset toimenpiteet on toimitettu tiedoksi aluevaltuustolle kesäkuussa 2026 ja ohjelmaan liittyvät muut toimenpiteet tulevat suunniteltavaksi. Potentiaalisten toimenpiteiden nähdään liittyvän mm. palveluverkkoon ja hankintojen tehostamiseen. Osa toimenpiteistä edellyttää investointeja. Keskusteltiin uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelmien toimenpiteistä.

3. Toimitilaverkko ja tilaohjelma

Marja Kartimo esitteli hyvinvointialueen toimitilaverkkoa. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen käytössä oleva tilamäärä on korkea, mutta se on laskenut hyvinvointialueen aloitushetken tilanteeseen verrattuna. Kuntien kanssa käydään vuokraneuvotteluja tarvittavien tilojen osalta.

Keskusteltiin alueen toimitilaverkosta ja tilaohjelmasta. Todettiin, että arvointiryhmä palaa asiaan tarkemmin siinä vaiheessa, kun käsitellään alueen palveluverkkoa yksityiskohtaisemmin. Arvointiryhmä kuitenkin tunnistaa jo nyt tarpeen siihen, että alueella saadaan valmistelluksi ja päätetyksi tilaohjelma, joka tukee alueen talouden tasapainotusta. Ennen tilaohjelman valmistumista on syytä pidättäytyä erillisistä pitkistä vuokrasopimuksista tai vastaavista sitoumuksista.

4. Investointiohjelma

Teuvo Ristilä esitteli hyvinvointialueen investointien tilannetta ja suunnitelmaa. Vuoden 2026 lainanottovaltuuteen haetaan parhaillaan muutosta ja osa suunnitelmalla olevista investoinneista sisältyy aikaisempiin lainanottovaltuuksiin. Myöhempien vuosien investointitarve tulee vielä tarkentumaan. Investointisuunnitelmalla suurimpia yksittäisiä investointeja ovat Alavuden sote-keskus, asumispalveluyksiköt ja paloasemat. Alueella on selvitetty tilainvestointien toteuttamista myös siirrettävillä ratkaisulla, jotka voidaan sijoittaa uudelleen palvelutarpeen muuttuessa. Käytiin investointeihin liittyvää keskustelua.

Investointiohjelma merkittiin tiedoksi.

5. Myönnettävien tukien ja avustusten tasot

Tanja Penninkangas esitteli alueen omaishoidon tuen ja jälkihuollon perhehoidon palkkioiden tasot ja niihin liittyvät aiemmat päätökset. Esitys sisälsi analyysin palkkioiden tasoista lakisääteiseen minimiin ja muihin hyvinvointialueisiin nähden sekä kuvauksen vaikutuksista hyvinvointialueen talouteen.

Arviointiryhmä keskusteli hyvinvointialueen myöntämien tukien ja avustusten (mm. omaishoidon tuki ja perhehoidon tuki) tasosta. On selkeästi havaittavissa, että alueella asiasta aiemmin tehdyt päätökset ovat johtaneet tilanteeseen, jossa osa kyseisten tukien ja avustusten euromääräisistä tasoista on maan keskimääräistä tasoa korkeammalla. Todettiin, että asiaan palataan arviointiryhmän työsuunnitelman mukaisesti sosiaalihuollon kokonaisuutta koskevassa arviointiryhmän kokouksessa.

6. Taloussuunnitelmakauden tavoitteiden asettaminen

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä on merkittävä. Nettokäyttökustannusten aiempi nousujohteinen kehitys on vuoden 2025 aikana saatu taittumaan, mutta muutos ei ole ollut riittävä. Lisäksi vuoden 2026 viimeisimmän tilinpäätösennusteen mukaan talousarviolle 2026 asetettuja tavoitteita ei oltaisi saavuttamassa ja nettokäyttökustannusten kehitys on jälleen kääntymässä kasvuun. Alueelta saadun selvityksen mukaan ennuste on laadittu varovaisuusperiaatteella. Arviointiryhmä korosti kokouksessaan 24.8.2026, että hyvinvointialueen olisi tärkeää kääntää talouden kehityssuunta vuonna 2026 tilinpäätösennustetta paremmaksi.

Valtion rahoitus alueen saaman maksatuspäätöksen mukaan on vuonna 2026 noin 1014,5 milj. euroa (kasvua 5,1 %). Rahoituksen ennakoidaan olevan 30.4.2026 julkaistujen hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmien mukaan 1028,0 milj. euroa vuonna 2027 (kasvua 1,3 %), 1052,5 milj. euroa vuonna 2028 (kasvua 2,4 %) ja 1070,7 milj. euroa vuonna 2029 (kasvua 1,7 %). Hyvinvointialueiden rahoituksesta tällä hetkellä käytettävissä olevan rahoituksen painelaskelman (30.4.2026) pohjalta valtiovarainministeriössä on laadittu laskennallinen nettokäyttökustannusten¹ tasaisen vuosimuutoksen kasvu-ura, jolla Etelä-Pohjanmaan kertyneet alijäämät saataisiin katettua rahoituksen painelaskelman tarkastelukaudella eli vuoden 2030 loppuun. Tämän perusteella Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kustannukset saisivat nimellisesti kasvaa vuosina 2026–2030 keskimäärin 1,5 prosenttia vuodessa, jotta kertynyt alijäämä olisi katettu vuoden 2030 lopussa. Mikäli Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 talous toteutuu ennusteen mukaisesti talousarviota heikompana, kyseinen nettokäyttökustannusten lähtötaso sallisi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen nettokäyttökustannusten kasvaa vuosina 2027–2030 keskimäärin 1,0 prosenttia vuodessa, jotta kertynyt alijäämä olisi katettu vuoden 2030 loppuun mennessä. Käytännössä edellä esitetty tarkoittaa, että vuoden 2026 talousarvion toteutuminen ennusteiden mukaisesti talousarviota heikompana johtaa vuosien 2027–2030 sopeutuspaineen selkeään kasvamiseen.

Etelä-Pohjanmaan aluevaltuusto on 15.6.2026 käsitellyt ns. UTV 3 -ohjelmaa, jossa tavoitteeksi on asetettu, että alueen taseeseen kertyneet alijäämät olisi katettu vuoteen 2029 mennessä. Tämä

¹ Nettokäyttökustannukset = - toimintakate - rahoitustulot ja -menot + poistot + arvonalentumiset

tarkoittaisi, että alueen nettokäyttökustannusten nimellinen keskimääräinen kasvu olisi 1,2 % vuosina 2026–2029, kun lähtökohtana on vuoden 2025 tilinpäätös.

Edellä mainitun aluevaltuuston päätöksen liiteaineistossa on myös todettu, että alueen nykyiset sopeuttamistoimet eivät riitä kääntämään tasetta ylijäämäiseksi vuoteen 2029 mennessä.

Etelä-Pohjanmaan aluehallitus on 17.8.2026 päättänyt vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelman laadintaohjeesta ja talousarvioraamista 2027. Talousarvioraami perustuu tässä vaiheessa painelaskelmaan, jonka mukaan kertyneet alijäämät tavoitellaan katettavaksi vuoden 2030 loppuun mennessä. Vuoden 2027 talousarvioraami tähtää vähintään 24,8 milj. euron ylijäämään. Raamia tarkennetaan tarvittaessa arviointimenettelyn edetessä. Jo päätettyjen sopeutuskeinojen lisäksi tarvitaan 15 milj. euron lisäsopeutukset vuonna 2027. Taloussuunnitteluohjeessa esitetyn painelaskelman mukaan vuodelle 2028 arvioidaan tarvittavan lisäsopeutusta noin 12 milj. euroa ja vuodelle 2029 noin 10 milj. euroa. Näiden lisätoimenpiteiden ohella laskelma olettaa, että jo päätettyjä UTV 1, UTV 2 ja UTV 3 ohjelmien toimenpiteitä toteutetaan 23 milj. euroa vuonna 2027, 9,5 milj. euroa vuonna 2028 ja 1,4 milj. euroa vuonna 2029.

Arviointiryhmä toteaa, että taloussuunnitelman laadintaohjeen mukaisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittävää muutosta alueen aiempaan valmiuteen tehdä taloudellisen tilanteen edellyttämiä päätöksiä. Arviointiryhmä toteaa, että aluetta koskeneissa aiemmissa ohjausmenettelyissä sekä mm. THL:n arviointiraporteissa on toistuvasti nostettu esille paitsi alueen hitaasti edennyt päätöksenteko, niin myös alueen raskas palvelurakenne, laaja palveluverkko sekä joidenkin palveluiden poikkeavan runsas käyttö. Alueen asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset ylittävät monin paikoin huomattavasti maan keskimääräisen tason, myös tarvevakioituna tarkasteltuna. Palveluita on tarjottu osin yli lakisääteisen tason sekä palveluiden järjestämiseen käytettäviä tiloja on liikaa suhteessa tarpeeseen. Joidenkin tukien tasot ylittävät sekä valtakunnalliset minimi että naapurihyvinvointialueiden tason. Arviointiryhmä toteaa, että Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ei kestä ylimääräisiä, ei-välttämättömiä kustannuksia aiheuttavia ratkaisuja, ellei niille pystytä osoittamaan selkeää vaikuttavuutta.

7. Kokouksen johtopäätökset sekä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja suositukset

Arviointiryhmä ehdottaa hyvinvointialuelain 122 §:n tarkoittamana toimenpide-ehdotuksena, että hyvinvointialue hyväksyy vuoteen 2030 saakka ulottuvan taloussuunnitelman, jonka mukaisesti alijäämät tulevat käytettävissä olevan rahoitusarvion perusteella katetuksi viimeistään vuoden 2030 aikana. Taloussuunnitelma rakentuu tällöin arviointiryhmän näkemyksen mukaan kohtuulliselle ja saavutettavissa olevalle, enintään 1,5 % keskimääräiselle nettokäyttökustannusten kasvu-uralle vuosina 2026–2030 ja muodostaa sitovan raamin tulevien vuosien toiminta- ja taloussuunnittelulle. Ehdotuksen lähtökohtana on alueen vuoden 2025 tilinpäätös. Arviointiryhmä pitää perusteltuna, että vuoteen 2030 ulottuva taloussuunnitelma valmistellaan siten, että se voidaan hyväksyä aluevaltuustossa joulukuussa 2026, jotta suunnitelman toteuttaminen saadaan mahdollisimman nopeasti käyntiin.

Arviointiryhmä käsittelee syksyn aikana yksityiskohtaisemmin, mm. toimialueittain, alueen toimintaa ja palvelujärjestelmää. Tämä edellyttää hyvinvointialueen viranhaltijavalmistelun ja ministeriöiden tiivistä

yhteistyötä sekä hyvinvointialueen viranhaltijavalmistelun konkreettisia arvioita ja ehdotuksia arviointiryhmän kutakin kokousta varten. Toimialueittaisten ehdotusten lisäksi arviointiryhmä kiirehtii tukitasojen uudelleen arviointiin ja pitkän aikavälin tilaohjelmaan liittyvää valmistelua.

8. Viestintä

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue tekee tiedotteen kokouksessa päätetyistä asioista pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään hybridikokouksena 2.10.2026 klo 10:30–16:00, paikka Seinäjoki. Kokouksen aiheena on terveydenhuollon kokonaisuus.

10. Muut asiat

Ei kirjauksia.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14:56.